

System Rapex

RAPEX (systém Spoločenstva na rýchlu výmenu informácií) je určený na rýchlu výmenu informácií medzi členskými štátmi Európskej únie, štátmi Európskeho hospodárskeho priestoru – Islandom, Lichtenštajnskom a Nórskom – a Európskou komisiou o opatreniach a krokoch prijatých v súvislosti s výrobkami, ktoré predstavujú vážne riziko pre zdravie a bezpečnosť spotrebiteľov. Pomáha predchádzať výskytu a obmedzeniu distribúcie nebezpečných výrobkov na trhu Európskej únie a s cieľom chrániť zdravie a bezpečnosť spotrebiteľa. Je zároveň prostriedkom na monitorovanie účinnosti a konzistentnosti činností v oblasti dohľadu nad trhom a presadzovania práva v členských štátoch.

Do systému RAPEX sa povinne hlásia všetky nebezpečné spotrebiteľské výrobky, ktoré predstavujú závažné riziko pre zdravie a bezpečnosť spotrebiteľov okrem

- potravín a krmív (informačný systém RASFF),
- liekov, zdravotníckych pomôcok, zdravotníckych zariadení a prístrojov.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/95/ES o všeobecnej bezpečnosti výrobkov je legislatívnym základom pre systém RAPEX. Podľa článku 12 tejto smernice

„1. Keď členský štát prijme, alebo sa rozhodne prijať, odporučiť alebo dohodnúť s výrobcami a distribútormi, buď na povinnej alebo dobrovoľnej báze, na opatreniach alebo postupoch na zabránenie, obmedzenie alebo uloženie konkrétnych podmienok v rámci svojho územia na možné obchodovanie alebo používanie výrobkov zapríčiňujúcich závažné ohrozenie, musí o tom prostredníctvom RAPEX-u okamžite informovať Komisiu. Taktiež musí bezodkladne informovať Komisiu o zmene alebo odvolaní akéhokoľvek takéhoto opatrenia alebo postupu.“

Podrobnosti o systéme RAPEX a povinnostiach upravuje Rozhodnutie Komisie zo 16. decembra 2009 č. 2010/15/EU, ktorým sa stanovujú usmernenia pre riadenie systému Spoločenstva na rýchlu výmenu informácií (RAPEX) vytvoreného podľa článku 12 a pre riadenie oznamovacieho postupu vytvoreného podľa článku 11 smernice 2001/95/ES (smernice o všeobecnej bezpečnosti výrobkov).

Predpis je dostupný na webovom sídle

http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/guidelines_states_en.htm

Povinnosti Slovenskej republiky voči systému RAPEX sú upravené v zákone č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 404/2007 Z. z. o všeobecnej bezpečnosti výrobkov.

V rámci systému RAPEX sa vymieňajú informácie aj o spotrebiteľských výrobkoch, ktoré predstavujú závažné riziko pre zdravie a bezpečnosť spotrebiteľa. Bezpečnosť niektorých z nich upravujú sektorové smernice tzv. Nového prístupu:

- smernica 2009/48/ES o bezpečnosti hračiek (zákon 78/2012 Z. z. o bezpečnosti hračiek)
- smernica 2006/95/ES k elektrickým zariadeniam, ktoré sa používajú v určitom rozsahu napätia (nariadenie vlády SR č. 308/2004 Z. z. v aktuálnom znení)
- smernica 2006/42/ES k strojovým zariadeniam (nariadenie vlády SR č. 436/2008 Z. z., rekonštruované v roku 2011)
- smernica 89/686/EHS k osobným ochranným prostriedkom (nariadenie vlády SR č. 35/2008 Z. z. v aktuálnom znení).

Bezpečnosť kozmetických výrobkov sa riadi podľa smernice 76/768/EHS ku kozmetickým výrobkom (nariadenie vlády SR č. 658/2005 Z. z., rekonštruované v roku 2011 v aktuálnom znení).

V systéme RAPEX sa oznamujú opatrenia prijaté aj voči ďalším spotrebiteľským výrobkom nepotravinového charakteru ako motorové vozidlá, domáce potreby a výrobky pre voľný čas, oblečenie, osobné ochranné prostriedky, bižutéria, počítače, kancelárske potreby, chemické látky a prípravky určené pre spotrebiteľa a iné. V systéme RAPEX sa najviac vyskytujú hlásenia o nebezpečných hračkách, elektrických zariadeniach, výrobkoch určených pre deti (napr. kočíky, detské postieľky, bicykle a iné), svietidlách, motorových vozidlách.

Prevádzku systému zabezpečuje Európska komisia - Generálne riaditeľstvo pre zdravie a ochranu spotrebiteľa. Do systému vstupujú členské štáty aktívne prostredníctvom kontaktných miest. Slovenská republika je aktívnym účastníkom systému od 1. mája 2004. Ministerstvo hospodárstva SR je notifikačným orgánom systému pre rýchlu výmenu informácií (národným kontaktným miestom). Povinnosti vyplývajúce z tejto funkcie zabezpečuje odbor ochrany spotrebiteľa a vnútorného trhu.

MH SR spolupracuje s orgánmi trhového dozoru, v kompetencii ktorých je dohľad nad spotrebiteľskými výrobkami nepotravinového charakteru – Slovenskou obchodnou inšpekciou v oblasti väčšiny nepotravinárskych spotrebiteľských výrobkov, Úradom verejného zdravotníctva SR v oblasti kozmetických výrobkov, s Ministerstvom dopravy pôšt a telekomunikácií SR- štátnym dopravným úradom v oblasti motorových vozidiel. Hlásenia do systému RAPEX sa spracúvajú v súlade s nariadením vlády SR č.404/2007 Z. z. o všeobecnej bezpečnosti výrobkov a rozhodnutím Komisie č. 2010/15/EU.

Výrobcovia, dovozcovia, dodávatelia, predávajúci sú povinní oznamovať výskyt nebezpečných výrobkov do systému RAPEX prostredníctvom príslušných orgánov dozoru v prípade, ak prijali opatrenia na zamedzenie uvedenia výrobkov na trh, ich stiahnutie z trhu alebo iné obmedzujúce voľný pohyb tovaru a tieto výrobky predstavujú závažné riziko pre zdravie a bezpečnosť spotrebiteľa. Bližšie informácie o povinnostiach ekonomických operátorov, spôsobe a forme hlásenia nebezpečných výrobkov sú na webovom sídle

http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/guidelines_business_en.htm

Výstupy zo systému RAPEX sú verejnosti prístupné na webovom sídle Európskej komisie

<http://ec.europa.eu/rapex>

O výskyte nebezpečných spotrebiteľských nepotravinových výrobkoch na trhu Slovenskej republiky sa môže spotrebiteľ dozvedieť na webovom sídle

www.soi.sk - väčšina nepotravinárskych spotrebiteľských výrobkov

www.uvzsr.sk – kozmetické výrobky